

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO
NR. I-533 8, 31 IR 32¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-252(3)**

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. spalio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-224 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 8, 31 ir 32¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-252(3) (toliau – Projektas) tikslui – tobulinti santykių, įgyvendinant savivaldybėms (savivaldybių bendruomenėms) Lietuvos Respublikos Konstitucijoje laiduotą savivaldos teisę, teisinį reglamentavimą, siekiant, kad toliau didėtų seniūnijų veiklos ir finansinis savarankiškumas, o savivaldybių viešųjų paslaugų teikimas būtų perduodamas nevyriausybiniams ar bendruomeniniams organizacijoms, tačiau Seimui pasiūlyti Projekto nesvarstyti dėl šių priežasčių:

1. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybė administruoja ir užtikrina viešųjų paslaugų teikimą gyventojams įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parinkdama viešųjų paslaugų teikėjus; šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje *inter alia* nustatyta, kad viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnio 5 dalyje yra įtvirtinta bendra taisyklė, kad viešojo administravimo subjektas, kuris administruoja tam tikros viešosios paslaugos teikimą, negali pats teikti šios paslaugos, ir šios taisyklės išimtis, kuri suponuoja tai, kad įstatyme turi būti nustatytos sąlygos ir tvarka atvejams, kai viešąsias paslaugas galėtų teikti savivaldybės administracijos padalinys. Projekto 1 straipsniu siūlomas reguliavimas, kai, atsisakant Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos sąlygos „kai nėra viešųjų paslaugų teikėjo“, nustatomas konkretus savivaldybės viešųjų paslaugų teikėjas – seniūnija, neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnio 5 dalies (nėra nustatoma sąlygų ir tvarkos); siūlomas reguliavimas, kai viešųjų paslaugų teikimo pareiga nustatoma pačiai seniūnijai, t. y. viešąją paslaugą administruojančio subjekto padaliniui, o galimybė sudaryti sutartis su kitais subjektais nustatoma tik su sąlyga, kad „jei jie šias paslaugas <...> gali teikti ekonomiškai naudingiau“, neatitinka ir Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnio 4 dalies 2 punkte nustatyto reikalavimo, nes prioritetas turi būti teikiamas viešųjų paslaugų teikėjo parinkimui konkurencingos procedūros būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. gegužės 31 d. nutarime yra pažymėjęs, kad „pagal Konstituciją riboti asmens teisės ir laisvės, taip pat ir ūkinės veiklos laisvę, galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas

vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo.“

2. Projekto 1 straipsniu siūlomas reguliavimas, kai Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nurodomi viešųjų paslaugų teikėjai, dalį jų apibūdinant veiklos ar statuso požymiais („bendruomeninės ar kitos nevyriausybinės organizacijos“), yra diskriminacinis kitų juridinių asmenų atžvilgiu ir ydingas, nes šio požymio išskyrimas sudaro pagrindą vertinti, kad, parenkant paslaugų teikėją, prioritetas turėtų būti suteikiamas būtent tokį statusą turintiems juridiniams asmenims, nors savivaldybės visus viešųjų paslaugų teikėjus turėtų parinkti konkurencingos procedūros būdu ir vadovaudamosi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2014 m. spalio 3 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-411/2014, yra pažymėjęs, kad „atsižvelgiant į tai, kad viešųjų pirkimų teisiniai santykiai reguliuojami specialiojo įstatymo, kitų teisės aktų nuostatos turi būti taikomos subsidiariai VPI atžvilgiu. Kitų teisės aktų nuostatų subsidiarus taikymas VPI pirmumo naudai pasireiškia tuo, kad pirmiausia reikia taikyti galiojančias VPI nuostatas, o visos kitos teisės normos taikytinos tais atvejais, kai VPI nereguliuoja atitinkamo klausimo arba VPI normose įtvirtintos blanketinės nuostatos. Aptartas specialiojo įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatų subsidiaraus taikymo pobūdis neeliminuoja imperatyviųjų reikalavimų, įtvirtintų ne VPI, taikymo. VPI nuostatų negalima aiškinti ir taikyti taip, kad būtų nukrypta nuo kitų teisės aktų teisės normų, o šių taikymas negali būti laikomas prieštaraujančiu VPI nuostatų taikymui, nebent VPI *expressis verbis* būtų įtvirtintas priešingas reguliavimas“. Be to, projekto 1 straipsniu siūlomas teisinis reguliavimas ta apimtimi, kad Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje siūloma įtvirtinti seniūnijų teisę sudaryti viešųjų paslaugų pirkimo sutartis su viešųjų paslaugų teikėjais, t. y. teisę pirkti viešąsias paslaugas, yra perteklinis Viešųjų pirkimų įstatymo atžvilgiu, nes seniūnijos – biudžetinės įstaigos – pagal šio įstatymo 2 straipsnio 25 punktą yra perkančiosios organizacijos, o, atsižvelgiant į šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalį, padaliniais, taigi ir seniūnijoms – savivaldybės administracijos padaliniais, atitinkantiems šioje dalyje nustatytų reikalavimų visumą, galimybė sudaryti pirkimų sutartis, kartu – pirkti viešąsias paslaugas, yra numatyta.

3. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 127 straipsnio pirmoje dalyje nustatyta, kad „Lietuvos biudžetinę sistemą sudaro savarankiškas Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, taip pat savarankiški vietos savivaldybių biudžetai“; Konstitucijos 121 straipsnio pirmoje dalyje nustatyta, kad „savivaldybės sudaro ir tvirtina savo biudžetą“. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarime konstatuota, kad „priimti sprendimus Konstitucijos <...> 121 straipsnio 1 ir 2 dalyse <...> nurodytais savivaldos klausimais – savivaldybių tarybų išimtinė konstitucinė kompetencija“. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, Projekto 2 straipsniu keičiamo Vietos savivaldos įstatymo 31 straipsnio 7 dalyje, siūlant nustatyti pareigą savivaldybės administracijos padalinių – seniūnijų – veiklą finansuoti atsižvelgiant į Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą pavyzdinį kriterijų sąrašą, gali būti įsiterpiama į išimtinę konstitucinę savivaldybių tarybų kompetenciją sudaryti ir tvirtinti savo biudžetą.

4. Atsižvelgiant į šio nutarimo 1 punkte išdėstytus argumentus, Projekto 3 straipsniu siūlomas įtvirtinti reguliavimas, kad seniūnija visais atvejais teikia savivaldybės tarybos sprendimu priskirtas viešąsias paslaugas, neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnio 5 dalies.

5. Vyriausybė, vykdydama Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 179.4 papunktyje įtvirtintą iniciatyvą „Skatinsime dalį teikiamų viešųjų paslaugų perduoti nevyriausybinėms organizacijoms, inicijuosime inovatyvius, efektyvesnius viešųjų paslaugų teikimo modelius“, taip pat atsižvelgdama į Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 9.1.9 papunktyje nurodytą veiksmą „Priimti Vyriausybės sprendimą dėl atitinkamų viešųjų paslaugų teikimo perdavimo nevyriausybiniam ir (ar) privačiam sektoriui atsižvelgiant į atliktą teisės aktų, susijusių su viešųjų paslaugų teikimo perdavimo nevyriausybiniam ir (ar) privačiam sektoriui galimybėmis, peržiūrą“ bei į 3.1.5 papunktyje nurodytą veiksmą „Sukurti paskatas savivaldybėms socialines paslaugas organizuoti ir teikti pasitelkiant NVO partnerius“, įvertins viešųjų paslaugų teikimą reglamentuojančius teisės aktus ir 2023 m. priims sprendimą dėl viešųjų paslaugų perdavimą nevyriausybiniam sektoriui skatinančių sisteminių priemonių nustatymo, prireikus – pateiks Seimui atitinkamų įstatymų pakeitimų projektus.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras